



## HISTORIAN KOE 21.3.2018 HYVÄN VASTAUKSEN PIIRTEITÄ

Alla oleva vastausten piirteiden ja sisältöjen luonnehdinta ei sido ylioppilastutkintolautakunnan arvostelua. Lopullisessa arvostelussa käytettävistä kriteereistä päättää tutkintotoimikunta.

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historian oppiaineelle ominaiset taidot ja ajattelutavat, opetussuunnitelman mukaisten sisältöjen hallinta ja historian keskeisten käsitteiden asianmukainen ja täsmällinen käyttö. Arvioinnin kohteena on myös kokelaan kyky tulkita ja arvioida kriittisesti historiallisia lähteitä, tehdä niistä itsenäisiä päätelmiä ja vertailla historiallisia kysymyksiä koskevia tulkintoja ja ottaa niihin perustellusti kantaa.

Vastauksista käy ilmi, että kokelas ymmärtää eri aikakausien luonnetta ja osaa suhteuttaa oman aikansa ongelmia ja muutosprosesseja historiallisiin yhteyksiinsä. Hän osaa operoida historian keskeisillä käsitteillä, joita ovat aika, muutos ja jatkuvuus sekä syy-yhteyksien hahmottaminen. Aineistotehtävissä hän osaa arvioida ja hyödyntää tekstejä ja visuaalisia aineistoja kriittisesti. Pohdintatehtävissä ja tiedollisia ristiriitoja sisältävissä tehtävissä kokelas osoittaa ymmärtävänsä historialliseen tiedonmuodostukseen liittyvän tulkinnallisuuden sekä syy-yhteyksien monitahoisuuden ja kompleksisuuden. Kokelas osaa arvioida menneisyyden ihmisen toimintaa ja ilmiöitä kunkin ajan omista lähtökohdista sekä osaa erottaa ne nykyajan näkökulmista. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota kokelaan valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsenyksiä kokonaisuuksia sekä kykyyn erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan.

Alla oleva taulukko on tarkoitettu arvostelutyön avuksi, ja siinä otetaan erityisesti esiin myös taitotavoitteisiin liittyvät vastausten ulottuvuudet. Sarakkeissa esitetyt kuvaukset ovat esimerkinomaisia.

Tehtäväkohtaisissa hyvän vastauksen piirteissä arvostelukriteerit on annettu kaksipuolisesti eli hyvälle ja kiitettävälle vastauksille. **20 pisteen tehtävissä hyvät vastaukset ovat 7–13 pistettä ja kiitettävät 14–20 pistettä, 30 pisteen tehtävissä vastaavasti 11–20 ja 21–30 pistettä.**

	<b>0</b>	<b>Tyydyttävä</b>	<b>Hyvä</b>	<b>Kiitettävä</b>
<i>Tietojen oikeellisuus ja olennaisuus; käsitteellinen täsmällisyys</i>	Ei lainkaan tehtävissä edellytettyä tietoa. Tehtävä on ymmärretty virheellisesti.	Niukkasisältöinen tai sisältää paljolti epäolennaisuuksia. Käsitteiden kovin puutteellista hallintaa. Vastaa vain osittain tehtävään.	Verraten täsmällistä ja tehtävään hyvin kohdentuvaa tietoa. Käsitteiden hyvää hallintaa.	Täsmällistä tietojen ja käsitteiden hallintaa. Olennaisia ja aiheen kannalta mielekkäästi rajattuja tietoja.
<i>Analyttisyys, loogisuus, perustelevuus</i>	Jäsentymätön, sekava. Väitteet vailla perusteluita.	Niukasti perusteita esitetyille väitteille. Heikosti erittelevää aiheen tarkastelua. Luettelomainen tai epäselvä rakenne.	Väitteille verraten hyviä perusteluita. Aiheen tarkastelu johdonmukainen, vaikka paikoitellen puutteita. Joiltakin osin analyttinen.	Hyvin analyttinen yleisote. Väitteillä hyvät perustelut ja aiheen tarkastelu johdonmukaista ja argumentoivaa.
<i>Kriittisyys, moniperspektiivisyys, kyky arvioida ja soveltaa tietoja</i>	Ei minkäänlaisia (lähde)kriittisiä huomioita eikä järkiperustaista tietojen arviointia tai soveltamista. Ei merkkejä eri tulkintojen tai vaihtoehtojen pohdintakyvystä.	Heikkoja merkkejä lähdekriittisyydestä. Joitain satunnaisia heikkoja merkkejä eri näkökulmien ja tulkinnallisuuden pohdinnasta. Kyky soveltaa tietoja on heikosti havaittava.	Paikoitellen hyvää (lähde)kriittistä pohdintaa ja hyviä tulkintoja. Joitain hyviä esimerkkejä moniperspektiivistä otetta edustavasta ajattelusta. Joitain merkkejä tietojen arviointikyvystä ja soveltamiskyvystä.	Terävä ja oivaltava (lähde)kriittinen ote. Moniperspektiivistä punnittua pohdintaa. Tietojen arviointia ja soveltamista monin paikoin.

## OSA I

### 1. Feodaaliyhteiskunta (20 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas vastaa tehtävän kaikkiin kohtiin. Feodaaliyhteiskunta (feodalismi) syntyi Länsi-Euroopassa keskiajan alkupuolella, kun maata omistavat lääninherrat (hallitsijat) alkoivat jakaa maata sotilas- ja hallintotehtäviä suorittaville vasalleille vastineeksi näiden tekemistä palveluksista. Feodaaliyhteiskunnassa suuri osa talonpojista oli maaorjan asemassa eli sidottu viljelemään maanomistajan maita. Maanomistajan tila (kartano) muodosti maatalouden ja vaihdantatalouden keskuksen. Feodaaliyhteiskunta hajosi Länsi-Euroopassa keskiajan loppuvaiheessa ja uuden ajan alussa, kun kaupankäynnin vilkastuessa kaupungeista tuli uusia vaihdannan keskuksia ja hallitsijoiden vallan kasvu murensi vasallien itsenäisen aseman.

Kiitettävässä vastauksessa käy myös ilmi, että feodaaliyhteiskunnan synnyn taustalla oli rahatalouden kuihtuminen Länsi-Euroopassa sen jälkeen, kun Länsi-Rooma hajosi. Feodalismi oli maan ja palveluksien vaihtokauppaa, ja se oli myös järjestelmä, jonka nähtiin luovan lääninherralle ja vasalleille vastavuoroista turvallisuutta aikana, jolloin olot Länsi-Euroopassa olivat levottomat. Feodaaliyhteiskunta oli pohjimmiltaan laaja keskinäisten ja ristikkäisten sopimusten verkko, jossa ei ollut vahvaa keskushallintoa. Tuomiovalta oli paljolti vasallien käsissä, ja he myös käyttivät itse alueidensa verot. Kun rahatalous, kaupankäynti ja siten kaupungit elpyivät keskiajan jälkipuoliskolla, kuninkaat kavensivat asteittain vasallien toimintavapauksia luomalla palkkasotilaista itselleen armeijan ja korvaamalla paikalliset lait valtakunnallisilla laeilla. Joiltain osin feodaaliyhteiskunnan piirteitä säilyi Länsi-Euroopassakin kuitenkin 1700-luvulle asti.

### 2. Kansainliitto (20 p.)

#### 2.1. (6 p.)

Piirroksessa Kansainliitto kuvataan voimattomana ylivoimaisen vihollisen edessä. Hyvässä vastauksessa ymmärretään, että piirros viittaa Kansainliiton asemaan ensimmäisen maailmansodan jälkeisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa, jossa suurvaltojen kansalliset intressit ylittivät Kansainliiton kyvyn ratkoa kriisejä. Kiitettävässä vastauksessa selitetään mm., että hyökkäysvarustuksen puutteella viitataan Kansainliiton voimakeinojen (sanktioiden) puutteeseen.

#### 2.2. (14 p.)

Hyvässä vastauksessa analysoidaan pääpiirteisesti Kansainliiton toiminnan vaikeuksia, kuten esimerkiksi sen voimakeinojen puutetta ja talouspakotteiden toimimattomuutta. Vastauksessa voidaan myös viitata suurvaltojen erilaisiin pyrkimyksiin ja nousevien diktatuurien (Italia, Japani, Saksa) piittaamattomuuteen Kansainliitosta.

Kiitettävässä vastauksessa analysoidaan tarkemmin Kansainliiton toiminnan ongelmia, kuten esimerkiksi Mantšurian tai Etiopian kriisejä, talvisodan syttymistä tai epäonnistuneita aserajoitusneuvotteluita. Kokelas voi myös suhteellistaa kysymyksen väitettä ja esittää onnistuneita esimerkkejä Kansainliiton toimintavuosilta, kuten Ahvenanmaan kriisin ratkaisun.

### **3. Suomen ja Saksan välinen kauppa (20 p.)**

#### **3.1. (8 p.)**

Hyvässä vastauksessa tulkitaan taulukon keskeiset vaihtelut oikein. Saksa oli Suomelle erittäin merkittävä kauppakumppani itsenäisyyden alkupuolella ja aivan erityisesti toisen maailmansodan aikana. Sodan jälkeen sekä vienti että tuonti romahtivat. Saksan ja Suomen kauppasuhteet alkoivat kasvaa uudelleen 1950-luvun alkupuolella.

Kiitettäviin pisteisiin vaaditaan tarkempaa erittelyä, esim. sen huomaamista, että Saksasta tuotiin enemmän kuin sinne vietiin koko II maailmansotaa edeltävän ajanjakson aikana, kun taas sodan jälkeen tilanne kääntyi pääläelleen.

#### **3.2. (12 p.)**

Hyvässä vastauksessa osataan järkevällä tavalla selittää taulukossa kuvatut muutokset, mutta jokaisesta vaiheesta ei vaadita yksityiskohtaista tietoa. Kiitettävässä analyysissä jokainen vaihe kuvataan osuvalla esimerkillä ja analyysi ulottuu myös kansainväliseen tasoon.

Saksa oli itsenäisyyden alkuvaiheissa Suomelle tärkeä valtio, ja tämä erityissuhde jatkui huolimatta Saksan tappiosta I maailmansodassa. II maailmansodan aikana Suomi oli Hitlerin Saksan liittolainen eikä voinut käydä kauppaa Itämeren piirin ulkopuolella. Neuvostoliiton kanssa oltiin sodassa, ja Saksa oli miehittänyt Puolan sekä Baltian maat. Siksi Suomi saattoi käytännössä käydä kauppaa vain Saksan ja Ruotsin kanssa. Sodan jälkeen Saksa oli raunioina eikä Suomi muutenkaan voinut ns. vaaran vuosien aikana lähentyä Saksaa Neuvostoliiton painostuksen vuoksi. Pariisin rauhansopimuksen 1947 jälkeen Suomen liikkumavara kasvoi ja se alkoi uudelleen käydä kauppaa jälleenrakennusvaiheessa olevan Saksan liittotasavallan kanssa.

### **4. Nuorisokulttuuri (20 p.)**

Nuorisokulttuurin synnyn taustalla nähdään elintason nousu ja vapaa-ajan lisääntyminen.

Hyvässä vastauksessa mainitaan esim., että nuorten määrä oli lisääntynyt ja että nuorten koulutusmahdollisuudet olivat parantuneet. Annetaan esimerkkejä joistakin nuorisokulttuurin muodoista, kuten elokuvat, nuorisomuoti, rockmusiikki, hippiliike, nuorisoradikalismi ja punk.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas näkee nuorisokulttuurin osana populaarikulttuurin nousua. Yhteiskunnallisia tekijöitä analysoidaan tarkemmin (esim. yhteiskuntarakenteen muuttamista, kaupungistumista ja perherakenteen muutosta). Kokelas voi myös analysoida teknologian kehittymisen vaikutusta nuorisokulttuurin eri muotoihin (esim. radion, television ja internetin vaikutusta). Varsinkin kiitettävä vastaus vaatii, että myös kuvat on syvällisesti analysoitu.

## 5. Sääty-yhteiskunta Suomessa (20 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas osoittaa ymmärtävänsä eksplisiittisesti tai implisiittisesti, mitä sääty-yhteiskunta tarkoittaa, ja kuvaa sen tyypilliset piirteet Ruotsin vallan ajan Suomessa. Kaikki neljä säätyä mainitaan: aatelisto, papisto, porvaristo ja talonpojat. Kokelas kuvaa pääpiirteittäin säätyjen etuoikeudet ja keskeiset roolit yhteiskunnassa ja mainitsee, että suuri osa rahvaasta ei kuulunut mihinkään säätyyn.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas syventää käsittelyä erittelemällä tarkemmin säätyjen roolia yhteiskunnassa ja liikkuvuutta säätyjen välillä, esim. säätyjen roolia valtiopäivillä, verovapauden hankkimista tai aatelissäätöön nousemista ratsupalveluksen avulla. Kokelas voi myös vertailla säätyjärjestelmän eroja Ruotsin valtakunnan ja muun Euroopan välillä.

## 6. Yhdysvaltojen asuttaminen (20 p.)

### 6.1. (8 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas ajoittaa maalauksen aikaan, jolloin valkoiset siirtolaiset valtasivat suuret preeriat intiaaneilta ja asuttivat ne: sivistys leviää länteen maatalouden, lentäminen, postivaunuliikenteen ja rautateiden muodossa.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas analysoi maalausta ja ymmärtää, että se esittää idealisoidun kuvan lännen valloituksesta. Primitiivistä kulttuuria edustavat intiaanit tekevät tilaa edistykselle. Muutos kuvataan rauhanomaisena ja idyllisenä.

### 6.2. (12 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas erittelee valkoisten siirtolaisten ja alkuperäisasukkaiden kohtaamista 1800- ja 1900-luvuilla. 1800-luku merkitsi eurooppalaislähtöisen asutuksen siirtymistä aina pidemmälle länteen toisinaan sopimusten, toisinaan intiaanisotien seurauksena. 1900-luvulla intiaanien asema on kehittynyt siten, että heille on taattu oikeus jäljellä oleviin reservaatteihin ja niiden alueella olevien luonnonvarojen hyödyntämiseen.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas käsittelee joitakin kulttuurien kohtaamiseen liittyviä ongelmia, kuten sodat, sopimusten rikkominen ja 1900-luvun osalta intiaanireservaatien monet sosiaaliset ongelmat: alkoholi ja huumeet, valtaväestöä suurempi työttömyys ja alhaisempi eliniänodote. Kokelas voi myös käsitellä kulttuurien kohtaamista muiden Yhdysvaltojen vähemmistökulttuurien kuten afrikkalaistaustaisten tai latinojen osalta. Ongelmien ratkaisukeinoina voi mainita esimerkiksi pyrkimyksen integroida alkuperäisasukkaat valtakulttuuriin ja toisaalta heidän eristämisenä reservaatteihin.

Jos kokelas käsittelee muita vähemmistökulttuureja, hän voi puhua esim. kansalaisyhteiskunnasta ja rotujen välisen tasa-arvon kehittymisestä orjuuden lakkautuksen jälkeen tai latinoväestön asemasta Yhdysvalloissa, esim. laittomien siirtotyöläisten karkotuksista.

## OSA II

### 7. Väkiluvun kehitys (30 p.)

#### 7.1. (10 p.)

Hyvässä vastauksessa todetaan alueiden väestön kasvaneen yleisesti ottaen koko tarkastelujakson ajan. Todetaan myös alueiden suuruusjärjestyksen muuttuminen: Länsi-Eurooppa on jäänyt neljänneksi. Todetaan, että jakson alkuosa oli 1800-luvun alkupuoliskolle asti tasaisen tai hitaan kasvun aikaa, joskin Länsi-Euroopassa kasvu nopeutui jo 1700-luvulla hiukan.

Kiitettävässä vastauksessa kiinnitetään huomiota siihen, että kasvu kiihtyi eri alueilla eri aikaa. Vastauksessa tarkastellaan joitain alueiden keskinäisiä suhteellisia eroja ja niiden muutoksia, esim. Länsi-Euroopan ja Intian väestömäärät olivat 1850–1950 melko lähellä toisiaan, mutta sitä ennen ja sen jälkeen ero on ollut suurempi; Länsi-Euroopan ja Yhdysvaltain väkimäärät ovat lähentyneet toisiaan 1900-luvun puolimaista lähtien; Latinalaisen Amerikan ja varsinkin Afrikan ja Intian väestökäyrät kasvavat hyvin jyrkästi 1900-luvun jälkipuoliskolla.

#### 7.2. (10 p.)

Hyvässä vastauksessa käsitellään joitain syntyvyyden ja kuolleisuuden muutoksiin vaikuttaneita tekijöitä, esim. elintason nousua, ehkäisyä, lapsikuolleisuutta ja kulkutauteja. Niiden vaikutusta käsitellään yleisesti ankkuroimatta selostusta kovin paljon kuvioon.

Kiitettävässä vastauksessa käsitellään kattavammin yllä olevien tekijöiden vaikutusta sekä otetaan huomioon siirtolaisuus Länsi-Euroopan hitaan ja Yhdysvaltojen nopean kasvun taustatekijänä. Tarkastelun tueksi otetaan kuviosta esimerkkejä.

#### 7.3. (10 p.)

Hyvässä vastauksessa ymmärretään ero kahden mainitun eri kasvuvauhdin välillä: aritmeettinen kasvu on tasaista, geometrinen kasvu kiihtyvää. Joillakin alueilla ja ajanjaksoina väestönkasvu on ollut kiihtyvää (Latinalaisessa Amerikassa, Afrikassa ja Intiassa suuren osan 1900-lukua), mutta enimmäkseen kasvu on ollut tasaisempaa. Väestö ei kasvanut geometrisessä sarjassa kuvion ensimmäisinä vuosisatoina eikä eräillä alueilla (Länsi-Eurooppa, Yhdysvallat) kuvion loppupuolellakaan. Nopea väestönkasvu Afrikassa ja Intiassa kyseenalaistaa väitteen, että toimeentuloa voitaisiin kasvattaa vain aritmeettisessä sarjassa.

Kiitettävässä vastauksessa pohditaan, missä määrin väestönkasvun hitaat jaksot ja nopean kasvun laantumisen mm. Länsi-Euroopassa 1900-luvulla liittyvät väestönkasvun säätelyyn. Vastauksessa tarkastellaan elintarviketuotannon edistysaskeleita, joiden vuoksi tuotanto on kasvanut ja kasvanut väestö on voitu suurelta osin kuitenkin ravita.

## 8. Euroopan turvallisuus ja ETYK 1975 (30 p.)

### 8.1. (10 p.)

Hyvässä vastauksessa todetaan, että tekstikatkelmissa nähdään ETY-kokouksen tausta ja tavoitteet eri tavalla. Erot heijastavat sitä, mikä oli tulkinnan esittäjän paikka kylmän sodan yleisasetelmassa ja millaisiksi idän ja lännen suhteet tulkittiin. Yhdysvaltain keskustiedustelupalvelu CIA näki Suomen toiminnan lähinnä yritykseksi lujittaa siteitä Neuvostoliittoon, ja Länsi-Saksan tiedustelupalvelun entinen johtaja tulkitsi ETYKin Neuvostoliiton hyökkäykseksi läntistä vapaata maailmaa vastaan. Urho Kekkonen sitä vastoin katsoi ETYKin olleen keino, jolla puolueeton Suomi yritti liennyttää suurvaltablokkien välisiä suhteita. Hyvässä vastauksessa tulee lyhyesti esiin, että ETYKin taustalla oli blokkien sotilaallinen kilpavarustelu, joka jo 1960-luvun lopulla oli johtanut neuvotteluihin suhteiden liennyttämiseksi.

Kiitettävässä vastauksessa lähdekriittinen analyysi on monipuolisempaa. Vastauksessa käy ilmi, että CIA:lla ja Länsi-Saksan tiedustelupalvelulla oli poliittisia syitä epäillä sekä Neuvostoliiton että Suomen tavoitteita. Kekkosen lausunnon taustana on osittain hänen tavoitteensa Suomen ulkopoliitikan johtajana, mutta on myös hyvä todeta, että hän antaa lausunnon heti ETY-kokouksen päätöspuheensa jälkeen. Vastauksessa on ansiokasta ymmärtää CIA:n käsitteen, että Suomi näki itsensä välittäjänä idän ja lännen suhteissa ja siksi arveli kokouksen vahvistavan asemaansa puolueettomana maana. Vastauksessa voidaan pohtia puolueettomuuskäsitteen merkitystä kylmän sodan aikana.

### 8.2. (8 p.)

Hyvässä vastauksessa tulee esiin, että kylmän sodan tilanteessa oli ainutlaatuista, että kummankin suurvaltablokin kaikki johtajat kokoontuivat samaan konferenssiin. Kokouksen tunnelma vaikutti leppoisalta. ”Helsingin henki” jäi elämään käsitteenä, jolla tarkoitetaan valmiutta käydä neuvotteluja ideologisten rajojen yli. Videokatkelmaa voidaan pitää tältä osin osuvana kuvauksena. Hyvässä vastauksessa tulee olla myös kriittistä pohdintaa siitä, missä määrin oli realistista odottaa, että eri lähtökohdista tulevat poliittiset johtajat voivat päästä sopimukseen, josta ei syntyisi tulkintaerimielisyyksiä.

Kiitettävässä vastauksessa videokatkelmaa pohditaan kriittisemmin ja analyttisemmin. Siinä tarkastellaan suurvaltasuhteiden vastakkaisuuksia ja pohditaan, missä määrin kokous ja sen valmistelut tapahtuivat niin hyvässä yhteisymmärryksessä kuin videokatkelma esittää. Lännen ja idän jännitys ei loppunut vuonna 1975, joten videokatkelma olisi voinut käsitellä kriittisemmin kokouksen jälkivaikutusta. Kiitettävässä vastauksessa voidaan pohtia, missä määrin kuvauksen sävy johtuu siitä, että ETY-kokous on ollut Suomelle usein kansallisen ylpeyden aihe.

### 8.3. (12 p.)

Hyvässä vastauksessa voidaan todeta, että kokous johti valtablokkien jännityksen lievenemiseen Euroopassa ja että useimmat kylmän sodan konfliktit sijoituivat sen jälkeen Euroopan ulkopuolelle. Neuvostoliiton tulkinnan mukaan ETYK vahvisti Euroopan vallitsevan poliittisen tilanteen, ja Moskovalle oli tärkeää korostaa, että sen etupiiri pysyi koskemattomana. Ronald Reaganin tultua Yhdysvaltain presidentiksi jännitys kiristyi. Suurvaltojen varustelukilpa (mm. ”tähtien sota”) romahdutti Neuvostoliiton talouden. Se myötävaikutti siihen, että Berliinin muuri kaatui 1989 ja Neuvostoliitto hajosi 1990.

Kiitettävässä vastauksessa tulee esiin, että ETY-kokouksen jälkeen Itä-Euroopassa syntyi kansalaisjärjestöjä valvomaan ETY-sopimuksen määräyksiä ihmisoikeuksien kunnioittamisesta ja vapaasta kansalaistoiminnasta (mm. Charta 77 Tšekkoslovakiassa). Länsimaat tukivat oppositioliikehdintää näissä maissa. Helsingin 1975 kokouksen jälkeen järjestettiin useita ETY-seurantakonferensseja, ja kylmän sodan päätyttyä perustettiin pysyvä Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö ETYJ.

## **9. Suomen asema toisen maailmansodan aikana (30 p.)**

### **9.1. (8 p.)**

Wipert von Blücherin tekstikatkelmassa esitetään ns. ajopuuteoria, jossa Suomi voimattomana ajopuun tavoin tulee vedetyksi mukaan sotaan. Teorian mukaan pienen Suomen omalla päätöksenteolla ei ollut merkitystä sotaan liittymisessä. Jutikkala puolestaan esittää ns. koskivene-teorian, jossa Suomen johdolla nähtiin olleen aito valintatilanne, eikä kyse ollut sotaan ajautumisesta. Kuitenkin näkemyksessä yhä korostetaan poliittisen tilanteen hankaluutta ja Suomen sitoutumattomuutta. Seppinen korostaa Suomen poliittisen johdon omaa linjaa ja eroa Saksan harjoittamaan politiikkaan eli tukee voimakkaasti ns. erillissotanaikemystä. Silvennoinen puolestaan korostaa sodasta esitettyjen tulkintojen kansallista linjaa eli Suomen taistelua itsenäisyytensä puolesta. Hän kuitenkin näkee, että erityisesti jatkosodalla oli monia motiiveja eikä se ollut pelkästään puolustusotaa vapauden puolesta.

Hyvässä vastauksessa on ymmärretty jokaisen tekstikatkelman näkemystä. Kiitettävässä vastauksessa viitataan tunnettuihin käsitteisiin (ajopuu-, koskivene- ja erillissotateoriorhin), ja viitataan myös historian tutkimuksen erilaisiin näkökulmiin.

### **9.2. (10 p.)**

Hyvässä vastauksessa ymmärretään, että jokaisella tekstikatkelmalla on erilainen tausta ja jokaiseen liittyy erilainen historiallinen näkemys. Vastauksessa käy ilmi, että kokelas ymmärtää tekstikatkelmien kontekstia ja motiiveja ja että hän pystyy antamaan muutamia selityksiä erojen syihin. Kiitettävässä vastauksessa kokelas selittää eroja viittaamalla historian tutkimuksen erilaisiin perspektiiveihin ja pystyy myös selittämään, mitkä tekstikatkelmat perustuvat tutkimukseen ja mitkä taas omiin tai poliittisiin mielipiteisiin.

Von Blücherin teksti on jälkeensä kirjoitettuja muistelmia sota-ajalta, ei tieteellistä tutkimusta. Hänen kantaansa on vaikuttanut halu nähdä Saksan ja sen liittolaisten toimet mahdollisimman positiivisessa valossa. Jutikkala halusi historian tutkijana korostaa Suomen kansallista linjaa ja omia ratkaisuja. Teksti on kirjoitettu aikana, jolloin keskusteltiin muun muassa Suomen suhteista Venäjään ja suomettumisesta. Kyse on aikansa eläneen ajopuuteorian korvaamisesta uudella kansallisen historian kirjoituksen tulkinnalla. Seppisen tulkinnassa näkyy yhä edelleen yritys irrottaa Suomen sotateimet kansallissosialistisen Saksan sotapolitiikasta. Se seuraa ajopuuteorian perinnettä eikä halua tunnustaa Suomen sodanjohdon yhteistoimintaa moraalisesti tuomion saaneen natsi-Saksan kanssa. Silvennoisen tekstissä näkyy 2000-luvun uusi historiapolitiinen näkemys, jossa kiinnitetään huomiota myös suomalaisen toisen maailmansodan jälkeisen historian kirjoituksen motiiveihin. Tässä tulkinnassa kritisoidaan kansallisen tulkinnan yksisilmäisyyttä ja halutaan liittää Suomi osaksi toisen maailmansodan laajempaa kokonaisuutta ja samalla nähdä Suomi Saksan liittolaisena.



### 9.3. (12 p.)

Hyvässä vastauksessa mainitaan, että erillissotateesiä on puolustettu sillä, että Suomen ja Saksan sodanpäämäärät olisivat olleet erilaiset. On myös korostettu, että maiden sodanjohto toimi erillään toisistaan. Suomi ei erillissotatulkinna mukaan myöskään ottanut osaa Saksan sotateoimiin, kuten Leningradin piiritykseen. Koko jatkosota nähtiin tämän tulkinna mukaan eräänlaisena hyvityssotana talvisodalle, jossa menetettyjen alueiden takaisin valtaamista pidettiin oikeutettuna. Toisaalta, erillissotateoriaa voi vastustaa mainitsemalla, että Suomi soti Saksan aseveljenä tavalla, joka enemmän viittaa Suomen ja Saksan hyviin liittosuhteisiin.

Kiitettävässä vastauksessa mainitaan, että Suomessa oli saksalaisia joukkoja mukana rintamalla. Koko Pohjois-Suomen rintama noin 600 kilometrin matkalta oli 200 000 saksalaisen sotilaan vastuulla. Suomi sai Saksasta huomattavaa sota- ja elintarvikeapua, jota ilman sodankäynti ja väestön ruokkiminen olisi ollut Suomelle miltei mahdotonta. Saksan ilmavoimat myös tukivat Suomen puolustusta esimerkiksi sodan loppuvaiheen ratkaisevissa Tali-Ihantalan taisteluissa. Aseveljeyteen liittyi myös useita pimeitä puolia juutalaisten karkottamisesta aina Saksan SS-joukkojen suorittamiin venäläisten sotavankien teloituksiin asti.